

FM: Latvijas preču eksports 2020. gadā pieauga par spīti Covid-19 krīzei

Publicēts: 09.02.2021.

[Jaunami](#)

2020. gads Latvijas eksportētājiem bija ļoti izaicinošs, jo ekonomiskās aktivitātes kritums visā pasaulē, robežu slēgšana, izejvielu un starppatēriņa preču piegādes ķēžu traucējumi, nenoteiktība saistībā ar Lielbritānijas izstāšanos no Eiropas Savienības (ES), kas ir viens no lielākajiem Latvijas eksporta tirgiem, negatīvi ietekmēja Latvijas preču eksporta attīstību. Tomēr par spīti pandēmijai un citiem negatīvajiem faktoriem Latvijas preču eksporta vērtība 2020. gadā bija lielāka nekā 2019. gadā, palielinoties par 1,7% un tādējādi sasniedzot 13,2 miljardus eiro.

Covid-19 krīzes negatīvā ietekme bija īpaši redzama pandēmijas sākumā, kad pērnā gada aprīlī un maijā Latvijas preču eksporta kritums gada griezumā sasniedza 15%, kas bija straujākais eksporta samazinājums kopš 2009. gada oktobra. Pērnā gada vasarā situācija ar ārējo pieprasījumu stabilizējās, kamēr pozitīvu eksporta izaugsmi izdevās sasniegt tieši gada pēdējos mēnešos. Kopš pērnā gada septembra tika fiksēta strauja un noturīga preču eksporta izaugsme. Pagājušā gada septembrī preču eksporta vērtība gada griezumā palielinājās par 13,7%, oktobrī par 7,7%, novembrī par 9,1% un decembrī par 12,5%, ko veicināja rekordaugsta graudaugu raža, koksnes un koka izstrādājumu eksports, kā arī elektroiekārtu reeksporta kāpums. Pašreizējos pandēmijas apstākļos, kad ārējā tirdzniecība visā pasaulē ir būtiski sarukusi, šādu Latvijas preču eksporta sniegumu gan 2020. gadā kopumā, gan pērnā gada nogalē var vērtēt kā pozitīvu.

2020. gadā kopumā epidemioloģiskā situācija Latvijā bija labāka nekā lielākajai daļai ES valstu, kas ļāva ražojošajiem uzņēmumiem turpināt strādāt. Tādējādi Covid-19 krīze Latvijas preču eksportētājus skāra mazāk salīdzinājumā ar pārējām ES dalībvalstīm. To apliecina arī Eurostat dati par preču eksportu ES dalībvalstīs. Pašreiz ir pieejami dati tikai 10 mēnešiem, kuri norāda, ka visām ES valstīm, izņemot Īriju, bija fiksēts preču eksporta kritums salīdzinājumā ar 2019. gada attiecīgo periodu. Kamēr Latvijai bija zemākais eksporta kritums starp visām ES dalībvalstīm (tikai 1,2%), pretstatā 10% samazinājumam vidēji ES, kas liecina par Latvijas preču eksporta konkurētspēju. Strauja Latvijas preču eksporta izaugsme pērnā gada nogalē palielināja vidējo gada pieaugumu, līdz ar to var secināt, ka Covid-19 krīze mazāk skāra Latvijas preču eksportētājus salīdzinājumā ar pārējām ES valstīm.

Preču eksporta izaugsme pērnā gada decembrī bija fiksēta visās lielākajās preču grupās. Lielāko devumu eksporta izaugsme nodrošināja elektroierīces un elektroiekārtas, to eksportam palielinoties par 34,6% jeb 38 miljoniem eiro. Šeit gan jāatzīmē, ka šo preču eksporta grupu labvēlīgi ietekmēja reeksporta apjoma pieaugums, jo strauji pieauguma tempi bija fiksēti telefonu aprātu, monitoru un projektoru eksportā. Uz to norāda arī importa dati, jo visām iepriekš minētajām precēm bija fiksēts līdzvērtīgs importa pieaugums. Šajā preču grupā fiksēts arī straujākais eksporta kāpums 2020. gadā kopumā, tādējādi nodrošinot 2,1 procentpunktu kopējā preču eksporta izaugsme.

Būtisku devumu eksporta kāpumā gan decembrī, gan 2020. gadā kopumā nodrošināja lauksaimniecības un pārtikas preču eksports. Šīs preču grupas eksports palielinājās par 6,4% salīdzinājumā ar pērnā gada decembri, kamēr gada vidējais pieaugums veidoja 5,9%. Šeit visbūtiskākā ietekme bija graudaugu produktu un eļļas augu sēklu (rapša) eksporta pieaugumam, kas salīdzinājumā ar 2019. gadu ir palielinājies attiecīgi par 19,3% un 52,3%. Graudaugu un eļļas augu sēklu eksporta kāpumu 2020. gadā veicināja rekordaugstā raža šajās lauksaimniecības kultūrās, kas eksporta datus atspoguļojās tieši rudens mēnešos. Graudaugu eksporta vērtību veicināja arī cenu pieaugums pasaules biržās saistībā ar ierobežoto graudaugu piedāvājumu un augošo pieprasījumu pasaulē kopumā.

2020. gada decembrī būtisku devumu eksporta pieaugumā nodrošināja koksnes un koka izstrādājumu eksports. Šīs preču grupas eksports palielinājās par 22,5% jeb 35 miljoniem eiro salīdzinājumā ar 2019. gada decembri, ko labvēlīgi ietekmēja kokskaidu plātņu un citu kokmateriālu eksporta pieaugums. Vairāk nekā divas trešdaļas no koksnes un koka izstrādājumu eksporta pieauguma nodrošināja eksporta pieaugums uz Apvienoto Karalisti. Koksnes un koka izstrādājumu eksports strauji palielinājās tieši

2020. gada nogalē. Tomēr jāatzīmē, ka 2020. gadā kopumā koksnes un koka izstrādājumu eksports samazinājies par 2,9%.

Koksnes un koka izstrādājumu eksporta kāpums pērnā gada nogalē visticamāk bija saistīts ar to, ka vienošanās par tirdzniecības nosacījumiem, sākot ar 2021. gadu, starp Apvienoto Karalisti un ES bija panākta tikai pērnā gada decembra beigās, un līdz tam brīdim nebija skaidrs, vai būs ieviesti muitas tarifi vai nē. Ņemot vērā to, ka Brexit pārejas periods beidzās 2020. gada nogalē, Apvienotās Karalistes uzņēmumi vēlējas papildināt savas noliktavas, izmantojot tā brīža tirdzniecības nosacījumus. Ņemot vērā, ka tirdzniecības nosacījumi palika nemainīgi, tad, sākot no 2021. gada, Lielbritānijas uzņēmumiem nebūs nepieciešamības steidzamības kārtā turpināt papildināt savas noliktavas. Tādējādi 2021. gadā pieprasījumu pēc Latvijas koksnes un koka izstrādājumiem noteiks kopējā ekonomiskā situācija Apvienotajā Karalistē un it īpaši būvniecības nozarē. Jāatzīmē, ka 2020. gadā uz Apvienoto Karalisti bija eksportēts 21,7% no kopējās koksnes un koka izstrādājumu vērtības un tas bija lielākais noieta tirgus šai preču grupai.

Preču eksportu 2020. gada decembrī pozitīvi ietekmēja arī metālu preču un to izstrādājumu, kā arī minerālproduktu eksporta pieaugums, attiecīgi par 19,7% un 1,4%. Tomēr 2020. gadā kopumā šo preču eksporta vērtība bija zemāka nekā iepriekšējā gadā. Minerālproduktu eksports samazinājās par 17,0%, ko noteica elektroenerģijas un gāzes produktu eksporta kritums. Elektroenerģijas eksportu negatīvi ietekmēja gan elektroenerģijas cenu samazinājums, gan elektroenerģijas patēriņa kritums Baltijas valstīs. Savukārt naftas pārstrādes produktu eksporta kritumu ietekmēja naftas cenu kritums pasaules biržās, kā arī zemāks pārvadāto naftas produktu apjoms Latvijas ostās. Metālu un to izstrādājumu eksporta kritums bija nebūtisks, vien 1,3%.

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-latvijas-precu-eksports-2020-gada-pieauga-par-spiti-covid-19-krizei>